

**QORTI CIVILI
PRIM'AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
ROBERT G. MANGION**

ILLUM, 30 TA' MARZU 2021

Kawza Numru: 2

Rik. Gur. 649/2017 RGM

**Attard Farm Supplies Limited
(C-2880)**

vs.

**Kollvik Recycling S.L.
(B20608683)**

Il-Qorti:

Rat ir-rikors mahluf tas-soċjetà attriċi Attard Farm Supplies Limited
ippreżentat fit-18 ta' Lulju, 2017 li permezz tiegħu ippremettiet u talbet is-
segwenti:

A. DIKJARAZZJONI TAL-FATTI

Illi fl-14 ta' Mejju 2013, id-Dipartiment tal-Kuntratti f'isem il-WasteServ Malta Ltd ippubblika tender numru CT3025/2013 (it-“Tender”) “*For the Supply, Installation and Commissioning of an in-Vessel Composter*” (l-Impjant”) (kopja tat-Tender hawn anness u mmarkat **Dokument A**);

Illi is-socjeta attrici ippartecipat fit-Tender wara illi ikkonsultat mas-socjeta intimata, liema socjeta intimata issottomettiet “quotation” ghall-“*Supply and Installation of an in-vessel composting plant*” (il-“Quotation”) skond il-kriterji u kondizjonijiet mitluba fit-Tender liema Quotation, kienet tinkludi commissioning tal-istess Impjant, proposta ghall-*after sale service, maintenance agreement* u *training* ta' personnel ghall-istess *composter* (kopja tal-Quotation hawn anness u mmarkat **Dokument B**);

Illi l-Quotation ipprezentata mis-socjeta intimata iffurmat il-parti teknika, inkluz l-ispecifications teknici u l-offerta teknika, tas-socjeta attrici ghat-Tender;

Illi t-Tender gie aggodikat mid-Dipartiment tal-Kuntratti favur is-socjeta attrici u fil-21 ta' Novembru 2013 gie iffirmit kuntratt (Contract Ref.No. CT 3025/2013) bejn minn naha l-wahda d-Dipartiment tal-Kuntratti bhala “*The Central Government Authority*” f'isem Wasteserv Malta Ltd bhala “*the Contracting Authority*” u minn naha l-ohra s-socjeta attrici bhala “*The Contractor*” ghall-“*supply, delivery, installation and commissioning including the provision of after sales service, maintenance agreement and training of personnel*” ghall-“*IN-VESSEL COMPOSTER*” (il-“Kuntratt”) u l-Quotation iffurmat parti integrali mill-Kuntratt (Kopja tal-Kuntratt hawn anness u mmarkat **Dokument C**);

Illi a tenur tal-Artiklu 19 ta' Section 3 intitolat “*Special Conditions*” tal-Kuntratt: “*The delivery of the equipment shall be done within twelve weeks from order confirmation. The Commissioning shall be completed within two*

(2) weeks from delivery. The Training shall be done within two (2) weeks from date of commissioning.”

Illi a tenur tal-Artiklu 21.1 tas-sezzjoni tal-Kuntratt intitolat “General Conditions” tal-Kuntratt : *“If the Contractor fails under his own responsibility to deliver any or all of the goods or perform the services within the time limit(s) specified in the contract, the Contracting Authority shall, without formal notice and without prejudice to its other remedies under the contract, be entitled for every day which shall elapse between the expiry of the contractual period and the actual date of completion, to liquidated damages equal to 5/1000 of the value of the undelivered supplies to a maximum of 15% of the total value of the contract.”*;

Illi a tenur tal-Artiklu 31.1 tal-istess “General Conditions” tal-Kuntratt: *“The supplies shall be taken over by the Contracting Authority when they have been delivered in accordance with the contract, have satisfactorily passed the required tests, or have been commissioned as the case may be, and a certificate of provisional acceptance has been issued or is deemed to have been issued.”*;

Illi l-artiklu 32 tal-“General Conditions” jipprovdi ghal *“Warranty Obligations”* tal-Contractor filwaqt illi l-artiklu 33 jipprovdi ghal *“After Sales Service”*;

Illi kopja tal-Kuntratt gie mghoddi mis-socjeta attrici lis-socjeta intimata;

Illi is-socjeta attrici kkuntrattat is-socjeta’ intimata, li minn naha taghha accettat, li tipprovdi l-Impjant meritu tal-Kuntratt, konsistenti f’zewg *in-vessel composters* u oggetti ohra relatati, kif ukoll li tipprovdi *“Complete assembly, with start up and training. The plant is to be commissioned running & “product in hand” with product certified and as per the terms in Kollvik Recycling SL quotation dated 24th June 2013 enclosed to this pro forma invoice”* u is-socjeta intimata harget proforma invoice (il-“Proforma

Invoice”) fil-konfront tas-socjeta attrici f’dan ir-rigward (kopja tal-Proforma Invoice hawn annessa u mmarkata bhala **Dokument D**);

Illi a tenur tal-Artiklu 3 paragrafu 29 tal-Quotation sottomessa mis-socjeta intimata u annessa mal-Proforma Invoice:

“Commissioning will be considered as successful only when the machine proves that:

- i) The plant can treat the required amount of waste (green waste) per day;*
- ii) The compost produced will be of good quality according to sub-clause 27 above;*
- iii) The fresh compost will be produced in not more than 30 days from when the organic material is inserted in the composter;*
- iv) No leachate is generated from the drum during its operations.*
- v) All above is subject to the user following Kollvik prescriptions regarding: selective collection, density, humidity, adequate bulking agent for a proper waste mix, loading and discharge procedures, routine prescriptions. Kollvik will not be responsible for presence of heavy metals or contaminants in the raw material and subsequently in the compost.”*

Illi ghal dak illi jirrigwarda “Delivery Time” is-socjeta intimata obligat ruhha a tenur tal-Artiklu 4 tal-Quotation annessa mal-Proforma Invoice illi id-“*delivery time*” ikun: *“16 weeks from the date of our order acknowledgement, ex works. 2-3 more weeks will be needed for shipment and installation”*;

Illi ghal dak illi jirrigwarda “*Installation u Commissioning*” is-socjeta intimata obligat ruhha a tenur tal-Artiklu 6 tal-Quotation illi:

“Installation at site will be supervised by Kollvik Recycling S.L. and executed by our local partner AFS Ltd. If provisions for electricity etc. are in place when the machines arrive, the machines can start working immediately. The bio filters system will require 2 days for the installation to be completed.

Power from main to be supplied by the customer as per Kollvik Recycling directions. See enclosed drawing.

Commissioning and start up, by Kollvik Recycling S.L.

Personnel training, and fixing of routines will be done by Kollvik Recycling S.L.”

Illi inoltre is-socjeta intimata pprovdiet garanzija ta sentejn wara “*provisional acceptance*” tal-impjant a tenur tal-artiklu 32 tal-*General Conditions* tal-Kuntratt;

Illi gara illi s-socjeta intimata kienet tardiva fix-shipment tal-composters u filwaqt illi l-ewwel composter wasal Malta u gie installat mis-socjeta intimata f’Jannar 2015, it-tieni composter wasal Malta u gie installat f’Marzu 2015;

Illi gara ukoll illi l-Impjant installat mis-socjeta intimata minnufih ma bediex jiffunzjona skond il-parametri teknici stipulati;

Illi minnufih gew identifikati numru ta nuqqasijiet fl-Impjant minn naha tal-WasteServ Malta Ltd bhala the “*Contracting Authority*” illi kienu qeghdin jaffetwaw l-operazzjoni tal-impjant skond il-Kuntratt, liema nuqqasijiet is-socjeta intimata naqset milli tirrorimedja u tindirizza b’success minkejja illi kienet obbligata kuntrattwalment illi tirrorimedjahom;

Illi is-socjeta attrici spiccat kellha tiirimedja a spejjez taghha dawn in-nuqqasijiet b’dan illi l-Impjant installat fil-bidu tal-2015 beda jopera b’success biss fi Frar 2017;

Illi b’rizultat tal-inadempjenzi kontrattwali da parti tas-socjeta intimata, kif ukoll minhabba negligenza u traskuragni da parti tas-socjeta intimata, is-socjeta attrici baghtiet danni illi ghalihom ghandha taghmel tajjeb is-socjeta intimata, liema socjeta intimata qeghda tirrorifjuta illi tersaq ghal-likwidazzjoni u hlas tad-danni sofferti mis-socjeta attrici;

B. RAGUNIJIET GHAT-TALBA

Illi s-socjeta' intimata naqset li tesegwixxi korrettement u fil-hin l-obbligazzjonijiet taghha, u cioe' li tipprovdi l-ikkummissjonar shih tal-*“in-vessel composters”* mertu tal-Quotation u Proforma Invoice, bl-assemblagg, bl-istallazzjoni u bit-training, u dan fiz-zmien miftiehem u fi stat li jahdmu skond l-obbligazzjonijiet mifthema, kif ukoll illi tirrimedja kwalsiasi nuqqasijiet illi jigu identifikati fl-operazzjoni tal-Impjant skond il-kriterji miftehema, u b'rizultat ta' hekk, kif ukoll konsegwenza ta' hekk, is-socjeta attrici baghtiet diversi danni konsistenti fost affarijiet ohra f' diversi spejjez sabiex taghmel tajjeb ghan-nuqqasijiet tas-socjeta intimata, penalitajiet imposta fuqha mill-*Contracting Authority* minhabba t-tardivita fil-commissioning tal-impjant u telf ta' profitti;

Illi is-socjeta intimata naqset milli tindirizza in-nuqqasijiet indikati minnufih fl-impjant installat mis-socjeta intimata liema nuqqasijiet impedew l-operazzjoni tal-impjant skond il-parametri teknici miftehema;

Illi f'kull kaz u minghajr pregudizju ghas-suespost, is-socjeta intimata kienet traskurata u negligenti f'eghmilha;

Illi inoltre is-socjeta' intimata naqset milli tipprovdi training lill-haddiema dwar kif jithaddmu dawn il-composters, minkejja illi kienet obligat ruhha mas-socjeta attrici illi tipprovdi dan it-training, u b'konsegwenza ta' din l-inadempjenza kuntrattwali tas-socjeta intimata is-socjeta attrici kellha tipprovdi hija stess tahrig lil personnel tal-WasteServ Malta Ltd.;

Illi rizultat tal-inadempjenza kuntrattwali tas-socjeta intimata u tan-negligenza u traskuragni da parti tas-socjeta intimata, is-socjeta attrici batiet danni illi ghalihom hija responsabbli biss is-socjeta intimata;

Illi minkejja diversi interpellazzjonijiet, inkluza ittra ufficjali numru 1858/2017 pprezentata nhar id-19 ta' Mejju 2017 (ittra ufficjali hawn annessa u mmarkata bhala **Dokument E**), sabiex is-socjeta' intimata tersaq ghall-

likwidazzjoni u l-hlas tad-danni adebiti ghan-nuqqas taghha li taderixxi ruhha interament ma' dak li obligat ruhha li tesegwixxi, is-socjeta' intimata xorta wahda baqghet inadempjenti u kwindi kellhom jigu istitwiti dawn il-proceduri;

Illi l-esponenti jaf b'dawn il-fatti personalment;

TALBIET

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premissi, is-socjeta' attrici qieghda titlob lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:

1. Tiddikjara u Tiddeciedi li s-socjeta ntimata naqset milli tesegwixxi korrettement u fil-hin l-obbligazzjonijiet kontrattwali taghha sabiex fost affarijiet ohra tipprovdi Impjant konsistenti f'zewg *in-vessel composters* u oggetti ohra relatati, tipprovdi *“Complete assembly, with start up and training. The plant is to be commissioned running & “product in hand” with product certified and as per the terms in Kollvik Recycling SL quotation dated 24th June 2013”* anness mal-Proforma Invoice mahruga mis-socjeta intimata favur is-socjeta attrici, skond it-termini u kondizzjonijiet inkluzi fil-Quotation mahrug mis-socjeta intimata u annessa mal-Proforma invoice u b'hekk formanti parti mill-ftehim ta' bejn il-partijiet, liema Impjant kellhu jkun kopert b'garanzija ta' sentejn, kif ukoll illi tindirizza u tirmiedja kull nuqqasijiet illi gew identifikati fl-Impjant hekk installat mis-socjeta Intimata, liema nuqqasijiet kienu sahansitra qed jaffetwaw l-operazzjoni tal-istess Impjant;
2. Tiddikjara lis-socjeta' intimata responsabbli ghad-danni subiti mis-socjeta' attrici per konsegwenza tal-agir abbusiv taghha u tan-nuqqasijiet taghha;
3. Tillikwida l-istess danni kollha sofferti mis-socjeta' attrici okkorrendo jekk ikun hemm bzonn bl-opra ta' periti nominandi;

4. Tordna u Tikkundanna lis-socjeta' intimata sabiex thallas lis-socjeta attrici l-ammont ta' danni hekk likwidati.

Bl-ispejjez kollha kontra s-socjeta' intimata li minn issa hija ingunta ghas-subizzjoni, inkluz dawk tal-ittra ufficcjali numru 1858/2017 tad-19 ta' Mejju 2017 u l-imghaxijiet legali sal-gurnata tal-pagament effettiv.

Rat illi s-socjeta' konvenuta giet notifikata fit-28 ta' Frar 2018 bis-sahha tar-Regolament (KE) Nru 1393/2007 dwar in-notifika fl-Istati Membri ta' dokumenti gudizzjarji u extra-gudizzjarji fi kwistjonijiet civili jew kummercjali u dan kif gie wkoll ikkonfermat mir-rapprezentat tal-Awtorità Centrali gewwa Malta Dr. Anthony Borg fix-xhieda tieghu tal-20 ta' Gunju 2018¹;

Rat illi s-socjeta' konvenuta baqghet kontumaci nonostante n-notifika pozittiva;

Rat il-provi kollha mressqa mis-socjeta' attrici;

Rat l-atti kollha;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta' attrici ipprezentata fil-15 t'Ottubru 2020²;

Rat illi nonostante li s-socjeta' konvenuta inghatat terminu sabiex tipprezenta n-noti ta' sottomissjonijiet taghha hija naqset milli tressaq l-imsemmija nota;

Rat illi fis-seduta skedata sabiex issir it-trattazzjoni baqa' ma deher hadd ghas-socjeta' konvenuta;

¹ Pagna 352 tal-process.

² Pagna 865 tal-process.

Rat illi s-socjeta attrici ma kellhiex xi zzid man-nota ta' sottomissjonijiet taghha;

Rat illi l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza.

Ikkunsidrat;

L-Azzjoni Attrici.

Is-socjeta attrici ppartecipat fis-sejha ghall-offerti mahruġa mill-Wasteserv "*For the Supply, Installation and Commissioning of an in-Vessel Composter*" wara li kienet ikkonsultat mas-socjeta konvenuta u fejn din tal-ahhar issottomettiet *quotation* li kienet tinkludi *commissioning* tal-impjant, proposta ghal *after sale service*, arrangament ta' tiswijiet u tahrig ta' haddiema fuq l-uzu tal-istess impjant ghall-imsemmija sejha. Is-sejha giet agġudikata mill-Wasteserv favur is-socjeta attrici u ghalhekk gie iffirmit il-kuntratt bejn is-socjeta attrici u l-Awtorità koncernata. Is-socjeta attrici tispjega li hija kkuntrattat mas-socjeta konvenuta, li din tal-ahhar accettat, li tipprovdi l-impjant mertu tal-kuntratt tant li harget proforma *invoice* fil-konfront tas-socjeta attrici.

Min-naha taghha s-socjeta attrici tillamenta li minhabba inadempjenzi kuntrattwali kif ukoll minhabba negligenza u traskuragni da parti tas-socjeta konvenuta, is-socjeta attrici baghtiet danni illi ghalihom ghandha taghmel tajjeb is-socjeta konvenuta. Is-socjeta attrici tispjega li l-inadempjenzi kuntrattwali jikkonsistu fl-allegat fatt li s-socjeta konvenuta naqset milli tesegwixxi korrettament u fil-hin l-obbligazzjonijiet li s-socjeta konvenuta wegħdet li ser taghmel. Kien ghalhekk li s-socjeta attrici resqet l-azzjoni odjerna fejn permezz taghha qieghda titlob lil din il-Qorti tiddikjara u tiddeciedi li s-socjeta konvenuta kienet inadempjenti fit-twettieq tal-obbligazzjonijiet kuntrattwali kif ukoll tiddikjara li s-socjeta konvenuta hija responsabbli għad-danni subiti mis-socjeta attrici u tghaddi sabiex titlob lil din il-Qorti tillikwida d-danni sofferti.

Is-socjetà konvenuta nonostante li giet notifikata bl-atti fit-28 ta' Frar 2018 bis-sahha tar-Regolament (KE) Nru 1393/2007 dwar in-notifika fl-Istati Membri ta' dokumenti gudizzjarji u extra-gudizzjarji fi kwistjonijiet civili jew kummercjali, baqghet ma pprezentantx risposta guramentata u ghalhekk hija meqjusa kontumaci skont il-ligi.

Ikkunsidrat;

Provi.

Fit-22 t'Ottubru 2018 xehed **Aurelio Attard**, Contracting Executive mas-socjetà WasteServ. Jghid li huwa kien involut fit-thejjija sabiex tohrog is-sejha ghal *Supply, Installation and Commissioning of an in-Vessel Composter* kif ukoll wara li inhareg it-tender fir-rigward ta' tilwim u problemi li nqalghu. Spjega li fl-2013 WasteServ harget offerta ghal zewg *in-vessel composters* "li kienu bazikament kontenituri tal-metall li jduru fuqhom infushom u jqallbu, jircievu *green waste* min-naha u wara certu zmien ta' process johrog bhala kompost."³ Ghal din l-offerta giet maghzula s-socjetà Attard Farms Supplies (AFS) Ltd, fejn il-prodott li offrew kien jikkonsisti f'impjant li kien jaqbel mal-ispecificazzjonijiet li gew mitluba. Ix-xhud jghid li s-socjetà AFS Ltd kienet ser tigi supplieta minn produttori Spanjoli bl-isem Kollvik Advance Composting Solutions. Il-valur tal-kuntratt kien ta' tmien mija u sebgha u sittin elf ewro (€867,000) inkluz VAT. Jispjega li AFS Ltd kellha sitta u ghoxrin (26) gimgha sabiex tonora l-kuntratt. Il-kuntratt gie iffirmit fit-28 ta' Novembru 2013 u l-ordni sabiex jibda x-xoghol inghata fit-2 ta' Jannar 2014. Ghal mistoqsija x'kienet il-metadologija tal-hlas, ix-xhud jghid li 10% kellhom jithallsu fil-bidu tal-kuntratt filwaqt il-bilanc ta' 90% kellu jithallas hekk kif ix-xoghol ikun lest. Jghid li x-xoghol jigi kkunsidrat lest meta tinhareg *provisional acceptance certificate* imbaghad kien ikun hemm sentejn garanzija fuq il-makkinarju. Hekk kif jghaddu s-sentejn, tinhareg *final acceptance certificate*. Il-hlas però kien isir mal-hrug tac-certifikat provizorju. Wara li jghaddu s-sentejn garanzija tigi rilaxxata l-*performance*

³ Pagna 362 tal-process.

guarantee. Jghid li peress li f'26 gimgha minn meta kellu jibda x-xoghol, WasteServ baqghet ma rat l-ebda prodott, ghamlet kuntatt mas-socjetà attrici li inseqwietu ghamlu laqgha flimkien mar-rapprezentant tas-socjetà Kollvik, Abdon Bhatia. Is-Sur Bhatia beda jispjega x'kienet ir-raguni tad-dewmien. Jghid ukoll li qabel iltaqghu s-Sur Bhatia kien baghat bil-miktub ir-ragunijiet ta' dewmien "[b']weather reports tal-pajjiz tieghu, fejn indikalna li kien hemm hafna maltemp fil-perjodu bejn Jannar, Frar u Marzu ta' dik is-sena allura kellu nuqqas ta' *supplies* biex seta' jilhaq l-produzzjoni tieghu. U waqt dan il-meeting rega' rrepetat dak li kien bghatilna bil-miktub."⁴ Jispjega li min-naha taghhom kienu ghamlu analizi komparattiv ta' dak ir-rapport meteorologiku ma' rapporti ohra ta' snin precedenti u x-xhud jghid li ma kien hemm l-ebda maltemp iktar mis-snin ta' qabel. Jispjega li huwa jassumi li Kollvik tixtri l-materja prima minn ghand terzi imbaghad is-socjetà Kollvik tghaqqad parti kbira mill-kontenituri tal-metall fil-fabbrika taghha gewwa Spanja imbaghad jintbaghtu Malta sabiex fi ffit zmien jarma kollox hawn Malta. WasteServ Malta Ltd min-naha taghha ma accettatx din il-gustifikazzjoni. Dan maghdud, l-imsemmija socjetà ma applikatx il-penali mill-ewwel ghaliex riedet li jaslu bil-kelma t-tajba. Kien ghalhekk li giet miftehma ma' Attard Farm Supplies data ta' tqassim differenti. Filwaqt li taht il-kuntratt originali, ix-xoghol kellu jkun komplut sa l-ahhar ta' Gunju 2014, din id-data giet estiza sa Settembru 2014 sabiex il-makkinarju jkun installat. Din id-data izda baqghet dejjem tigi posposta xahar b'xahar. Ix-xhud spjega li huma kienu zammew komunikazzjoni ma' Attard Farm Supplies, fejn AFS kienet tinforma lil WasteServ bit-*timeframes* li Kollvik kienet qieghda taghti lis-socjetà attrici. Ix-xhud jispjega li ragunijiet cari ghalfejn kien qieghed isir dan il-posponiment kontinwu qatt ma inghataw. L-installazzjoni, l-ittestjar u tahrig beda f'April 2015. Il-*provisional acceptance certificate* kien inhareg fis-26 t'Ottubru 2015. Jghid ukoll li

“Snags kien hemm mill-bidu nett. Minn April stess bdejna nindunaw li kien hemm xi affarijiet ancillari li kienu nieqsa li ma kinux qeghdin jahdmu kif suppost. Kienet harget snag list b'numru ta' items li kellhom

⁴ Pagna 365 tal-process.

jitrangaw jew inkella jigi fornuti [...] qabel ma nhareg [ic-certifikat provizjru]”⁵

Jghid li l-prodott ahhari, cioe il-kompost, ma kienx ta' kwalità mixtieqha. Jghid ukoll li kienu ltaqghu ghal darb'ohra ma' rapprezentanti ta' AFS Ltd. L-imsemmija rapprezentanti kienu qeghdin jikkooperaw ma' WasteServ, tant li l-lista tal-*isnags* kienet harget fuq dak li inghad waqt dik il-laqgha, u liema lista giet ukoll ikkonfermata minn AFS Ltd. Minn Ottubru kienet qieghda ssir laqgha kull gimghatejn bejn in-nies teknici tas-socjetà AFS Ltd u t-tenknici tas-socjetà WasteServ Malta Ltd sabiex isegwu l-progress. Aurelio Attard spjega wkoll li

“l-ewwel wiehed [b'referenza ghac-certifikat provizorju] kien hareg fis-26 t'Ottubru 2015, it-tieni wiehed iktar milli hrigna a *second provisional acceptance certificate* konna, mela kif spjegajt fil-bidu mal-*provisional acceptance certificate* jibdew sentejn garanzija. Jgifieri mis-26 t'Ottubru 2015 suppost bdew sentejn garanzija li kienet tispicca imbaghad fis-26 t'Ottubru 2017 però wara li kien hemm dawn il-problemi kollha konna hrigna istruzzjonijiet illi l-*warranty period* kellha terga' tibda mill-bidu nett. U din konna ergajna hrigniha fit-23 ta' Frar 2017. Fit-23 ta' Frar 2017 hrigna istruzzjonijiet li l-*warranty period* rega' beda mill-bidu. Bdew sentejn minn dak iz-zmien 'il quddiem u peress li kien hemm xi problemi ohra ghamel xi zmien wieqaf l-impjant. Fit-18 ta' Dicembru 2017 ergajna geddidna l-*warranty period* b'seba' xhur ohra.”⁶

Ghalhekk il-perjodu tal-garanzija ma bediex jghodd minn meta hareg ic-certifikat provizorju izda beda jghodd minn meta l-problemi skontrati gew rizolti. Ghal mistoqsija jekk Kollvik u s-Sur Bhatia qattx urew interess li tissolva l-problema, ix-xhud qal li huwa qatt ma kien ikkomunika direttament dwar il-problemi teknici jghid izda li mid-dokumentazzjoni li hemm gol-file

⁵ Pagna 368 tal-process.

⁶ Pagna 369 tal-process.

jidher li l-kommunikazzjoni f'dan ir-rigward kienet bejn it-teknici ta' WasteServ u s-socjeta' attrici.

Jikkonferma li kien hemm ukoll penali minhabba dewmien, fejn ir-rata massima kienet ta' hmistax fil-mija (15%) tal-valur tal-kuntratt. Din kienet ir-rata li wehlet is-socjeta' attrici fejn il-massimu kien ghalhekk jammonta ghal mija u tletin elf u hamsin ewro (€130,050). Is-socjeta' attrici giet infurmata b'din ic-cifra filwaqt li s-socjeta' attrici min-naha taghha harget *credit note* tal-imsemmija somma.

Fis-27 ta' Novembru 2018 xehed il-**Perit Jean Luc Zarb**, Chief Projects Manager mas-socjeta' WasteServ Malta Ltd. Jibda billi jghid li meta huwa gie ingaggat mal-imsemmija s-socjeta' l-offerta kienet digà harget u kienet digà giet assenjata lis-socjeta' Attard Farm Supplies Ltd:

“il-kuntratt huwa ta' xoghlijiet u r-rikjesta kienet biex jigu kkomissjonati zewg *in-vessel composters*. Principarjament l-uzu taghhom hija jittiehed ix-xoghol organiku principarjament mill-Pitkalija u meta jghaddi mill-process ta' dawn il-makkinarji awtomatikament johrog compost. Kien hemm certu parametri fil-kuntratt li riedu jitlahhqu. Issa l-kuntratt ghandu CT number 3025/2013. Huwa kuntratt ippublikat minghand id-Dipartiment tal-Kuntratti. It-titlu tieghu kien *Supply Installation and Commissioning of In Vessel Compostel* u d-data ta' meta gie ffirmat il-kuntratt ta' bejn il-*Contracting Authority*, Wateserv u AFS huwa t-28 ta' Novembru 2013.”⁷

Il-*composters* kien makkinarju *custom made* sabiex takkomoda d-domanda ta' skart li ghandha WasteServ Malta Ltd. Il-Perit spjega wkoll l-hlas sar fuq l-ordni, hlas iehor fuq il-kunsinna u pagament iehor *on Commissioning*. It-terminu tal-kuntratt kien ta' sitta u ghoxrin (26) gimgha li bdew jiddikorra mit-2 ta' Jannar 2014 fejn kienet inharget l-ordni biex jibda x-xoghlijiet u sakemm l-impjant ikun installat. Ix-xhud jghid li d-diffikultajiet tal-

⁷ Pagna 378 tal-process.

kuntratturi riedu jigu mmittigati u ghalhekk kien hemm hafna laqghat ma' AFS Ltd kif ukoll mas-socjetà Kollvik. Rigward il-penali x-xhud spjega li wiehed jista' jaqsam il-penali fi tnejn – *performance guarantee* li hija ta' 10% tal-valur tal-kuntratt li thallas mis-socjetà attrici bhala garanzija u ghalhekk jekk il-kuntrattur ma jilhaqx l-obbligi tieghu l-WasteServ Malta Ltd tiriserva d-dritt li tigbed dik il-garanzija – din baqghet tapplika sat-23 ta' Settembru 2019. It-tieni penali hija penali rigwardanti dewmien fejn il-massimu kien ta' mija u tletin elf u hamsin ewro (€130,050) li jkopru 448 gurnata, cioe massimu ta' 15% tal-valur tal-kuntratt.

Ix-xhud spjega li inghataw diversi twissijiet lis-socjetà AFS Ltd minhabba d-dewmien taghha sabiex tezegwixxi l-kuntratt. L-ewwel twissija ntbaghtet b'korrispondenza elettronika mill-*Project Leader* l-ekonomista Louiselle Dimech. Jghid li insegwitu ghal din il-korrispondenza s-socjetà attrici talbet estensjoni ta' ghoxrin (20) gimgha u gustifikazzjoni kienet li minhabba l-maltemp li kien hemm gewwa Spanja kien hemm problema bil-merkanzija. Wara li qabez l-ammont ta' granet moghtija, intbaghtet it-tieni twissija li saret permezz ta' ittra legali. Fl-1 ta' Settembru 2014 is-socjetà attrici ikkonfermat li ghandha prova li l-merkanzija kienet intbaghtet. Fl-20 ta' Marzu 2015 is-socjetà attrici ikkonfermat li t-tieni *composters* kien wasal Malta. Jikkonferma li saru diversi laqghat mas-socjetà attrici u magghom kien ikun hemm prezenti rapprezentant tas-socjetà konvenuta. Il-Perit Zarb jghid li bhala gustifikazzjonijiet ghad-dewmien is-socjetà resqet is-segwenti:

“Kien hemm cirkostanzi fejn semma' l-kumplessita tad-disinn, ovvjament ahna ladarba kkometta ruhu l-kuntrattur li jilhaq dawk l-*ispecifications* ghalina mhux skuza li wiehed jista' jonora. Kien hemm ukoll problema tas-*shipment* u tal-maltemp. Kien hemm ukoll problema ghax kien ikun diversi drabi l-Indja allura ma kienx ikun dispost. Kien hemm anka drabi fejn kien hemm dizgwid bejnu u bejn AFS. AFS *being a local contractor* kienet mitiga kemm jista' jkun imma ahna stajna bhala *Contracting*

Authority inhossu nuqqas ta' qbil li kien qed ikollhom bejniethom. Biss principarjament kienet it-teknika, kienet id-diffikultà tas-*shipment*”⁸

Però ikkonferma li inhareg certifikat provizorju fis-26 t'Ottubru 2015. Spjega li:-

“*[p]rovisional acceptance* ifisser li qeghdin naccettaw l-installazzjoni minghajr ma nikkonkludu minhabba l-fatt illi jkun ghad baqa' numru ta' *pending [snags]* li huma difetti li ahna nkunu rrimarkajna kif ukoll jista' jkun ma nkunux ghalaqna l-*Commissioning* kollu. Specjalment meta toqghod tqis li l-prodott li qed johrog minn dan il-makkinarju ghandu certa ammont ta' xhur biex jilhaq il-*maturity* ma nimmaginax li ha nidhlu fil-mertu tal-process. Awtomatikament nohorgu *provisional acceptance* ghax ikun hemm ammont sostanzjali ta' flus assocjati maghha, ladarba wassal ix-xoghol lil kuntrattur nohorgu dak l-ammont u jkun ghad baqa' l-ahhar ammont ta' pagament fil-*final acceptance*.”⁹ Bhax-xhud precedenti, ikkonferma li kien hemm lista ta' *snags* li baqghu ma gewx indirizzati tant li gie ingaggat l-Inginier Christopher Sammut sabiex idur b'mod tekniku l-affarijiet difettuzi. Ix-xhud jghid li s-socjetà attrici ghamlet l-almu taghha sabiex taqta' minn din il-lista, però jghid li l-kumpanija Spanjola abbandunat kompletament il-progett u ppruvaw jaghmlu tajjeb ghan-nuqqas ta' dik il-kumpanija, is-socjetà AFS Ltd.

L-**Inginier Paul Refalo** bis-sahha ta' affidavit spjega li s-socjetà Attard Farm Supplies Ltd inghatat l-inkarigu sabiex tissupplixxi *in-vessel composter* ghas-somma ta' seba' mija u wiehed u disghin elf ewro (€791,000) eskluż il-VAT. Il-fornitura saret minn Kollvik Recycling S.L., kumpanija Spanjola ghall-ammont ta' seba' mija u tmient elef u hamsin ewro (€708,050). Spjega li waqt il-*commissioning* bdew jimmanifestaw xi problemi fuq il-makkinarju tant li l-istess makkinarju ma setax jintuza. Nonostante li saru diversi tentattivi sabiex tissewwa l-hsara, dawn kienu ineffettivi ghaliex il-hsara terga' titfacca.

⁸ Pagna 385 tal-process.

⁹ Pagna 386 tal-process.

Jghid ukoll li “wasalna f’punt ili Kollvik Recycling S.L. ma ridux ikomplu jsewwu bi spejjez tagghom. Meta ntlahaq dan il-punt, AFS Ltd inkarigat inginier indipendenti sabiex jaghmel evalwazzjoni tal-hsarat fl-Impjant”.¹⁰ Diversi kienu t-tentattivi biex il-kumpaniji jilhqu ftehim izda dan ma sehxx u ghalhekk is-socjetà attrici qabdet lis-socjetà Atlas Tool Engineering Co Ltd sabiex tidentifika l-problemi u tinghata soluzzjoni. Din il-kumpanija ghamlet it-tiswijiet mehtiega a spejjez tas-socjetà AFS Ltd, minghajr ma sar kontribut la teknikament u lanqas finanzjarjament mis-socjetà konvenuta.

Xehed l-**Inginier Sergio Grech** fis-27 ta’ Frar 2019 fejn spjega li huwa kien gie mqabbad mis-socjetà Atlas Tool Engineering Co Ltd sabiex jispezzjona zewg *composting machines* li kienu jinstabu gewwa Ta’ Qali Civic Amenities Centre. Jghid li dawn iz-zewg *composting machines* gew suppieti minn Kollvik, kumpanija Spanjola. Dawn il-magni jintuzaw sabiex iz-zibel organiku jsir kompost. Ix-xhud jghaddi fix-xhieda tieghu sabiex jispejja x’kienu l-problemi teknici li huwa sab u l-proposti u t-tibdiliet li ghamel fid-disinn tal-mekkanizmu.

Xehed **Joseph Attard** permezz ta’ affidavit ipprezentat fl-20 ta’ Mejju 2019. Jghid li fl-14 ta’ Mejju 2013, id-Dipartiment tal-Kuntratti f’isem WasteServ Malta Ltd ippubblika sejha ghal offerta fuq *Supply, Installation and Commissioning of an in-Vessel Composter*. Ghal din l-offerta s-socjetà Attard Farm Supplies Limited issottomettiet kwotazzjoni, liema kienet tinkludi fiha *commissioning* tal-istess impjant, *after sales service*, ftehim ta’ manutenzjoni u tahrig. Il-kwotazzjoni ipprezentata mis-socjetà konvenuta lis-socjeta’ attrici kienet tiffirma parti mill-offerta li ghamlet is-socjetà attrici. Is-sejha giet aggudikata favur is-socjetà attrici u l-kuntratt gie iffirmat fil-21 ta’ Novembru 2013.

Is-socjetà attrici min-naha taghha ikkuntrattat mis-socjetà konvenuta sabiex tipprovdi l-impjant mertu tas-sejha taht numru ta’ kundizzjonijiet. Is-socjetà konvenuta min-naha taghha obligat ruhha fost ohrajn li z-zmien mehtieg

¹⁰ Pagna 393 tal-process.

ghal kunsinna huwa ta' "16 weeks from the date of our order acknowledgement, ex Works. 2-3 more weeks will be needed for shipment and installation".¹¹ Ix-xhud jghid li s-socjetà konvenuta damet aktar zmien minn dak li weghdet tant li l-ewwel *composter* gie installat f'Jannar 2015 filwaqt li t-tieni *composter* gie installat f'Marzu 2015. Jghid li l-ebda wahda minn dawn l-impjanti ma beda jahdem skont il-parametri teknici stipulati tant li WasteServ Malta Ltd identifikat numru ta' nuqqasijiet fl-impjant, liema nuqqasijiet is-socjetà Kollvik Recycling S.L. naqset milli turrimedja u tindirizza b'success nonostante li kienet obbligata kuntrattwalment illi turrimedjahom.

Minhabba dan in-nuqqas, is-socjetà Attard Farm Supplies Ltd irrimedjat a spejjez taghha dawn in-nuqqasijiet. Gara wkoll li minhabba dawn in-nuqqasijiet teknici l-Impjant beda jopera b'success fi Frar 2017. Is-Sur Attard jinsisti li minhabba l-fatt li s-socjetà konvenuta m'onoratx l-obbligi taghha skont il-kuntratt kif ukoll kienet negligenti u traskurata, wassal sabiex is-socjetà Attard Farm Supplies inkorriet danni li ghandhom jaghmlu tajjeb ghalihom is-socjetà konvenuta. Jghid ukoll li minhabba l-fatt li t-tiswijiet li bdew jaghmlu t-teknici tas-socjetà konvenuta bdew iwasslu sabiex il-problemi teknici jergghu jiffaccaw, wassal lill-istess socjetà attrici sabiex tinkariga Inġinier indipendenti sabiex jaghmel evalwazzjoni tal-hsarat fl-impjant. Is-socjetà attrici qabdet ukoll espert iehor xi ftit zmien wara sabiex jaghmel evalwazzjoni ohra tal-impjant u irrakkomanda x'ghandu jsir. Wara dawn ir-rapporti, saru diversi interventi mis-socjetà konvenuta, izda qatt ma taw rizultati fit-tul. Ikompli jghid li "Attard Farm Supplies Limited talbet lil Kollvik Recycling S.L. sabiex tistabilixxi prezz li kienet preparata thallas bil-kundizzjoni li t-tiswijiet minn Kollvik Recycling S.L. ikunu finali u li Kollvik Recycling S.L. iggedded il-garanzija ta' sentejn mill-ahhar tiswijiet." Izda "Kollvik Recycling S.L. qatt ma accettat din il-proposta".¹² Jghid li kien ghalhekk li s-socjetà attrici ghamlet kuntatt ma' numru ta' azjendi sabiex isiru l-interventi mehtiega sabiex l-impjant jibda jahdem, però kollha rrifjutaw li

¹¹ *ibid.*

¹² Pagna 708 tal-process.

jaghmlu x-xoghol salv għas-socjetà Atlas Tool Engineering Co Ltd. Jghid li WasteServ Malta Ltd ma kellha l-ebda oggezzjoni li jsiru t-tiswijiet ssuggerita mill-imsemmija socjetà. Wara li saru t-tiswijiet mehtiega, regghet giet ikkummissjonata u giet estiza l-garanzija minn Attard Farm Supplies Ltd. Ix-xhud jafferma li Kollvik Recycling S.L. qatt ma ppartecipat b'mod tekniku, fit-tiswijiet u l-manutenzjoni u lanqas b'mod finanzjarju. Ix-xhud jghid li d-danni li dahlet fihom is-socjetà attrici kienu jikkonsistu fis-segwenti:

- a. It-tiswijiet maghmula minn Atlas Tool Engineering Co Ltd jammontaw ghal €120,262.30;
- b. Sandblasting tax-xaftijiet tal-*in vessel composter* jammonta ghal €380;
- c. Kisi tax-xaftijiet b'materjal protettiv jammonta ghal €1,250;
- d. L-ispejjez fir-rigward tal-garanzija bankarja li qatt ma saret minn Kollvik Recycling S.L. u li ghamel tajjeb ghalha s-socjetà attrici għas-somma ta' €25,256.73;
- e. L-interessi bankarji u penali għas-somma ta' €6,283.76;
- f. Spejjez ta' *metal works* u *blasting Galvanising Spray Painting* jammonta ghal €1,691;
- g. Ko-ordinazzjoni minn Attard Farm Supplies Ltd ma' Atlas Tool Engineering Co Ltd u ma' WasteServ Malta Ltd sabiex isiru t-tiswijiet u xogħlijiet ohra tammonta ghal €12,887.60;
- h. Penali tal-VAT minhbba dewmien f'ezekuzzjoni tal-progett jammonta ghal €7,935.25.¹³

Joseph Attard xehed ukoll viva voce waqt is-seduta tat-8 ta' Lulju 2020 fejn waqt li kien qiegħed jagħmel referenza għall-elenku tad-danni huwa spjega f'aktar dettal l-ircevti li huwa ehmez mal-affidavit tiegħu. Ix-xhud jispjega hekk:

“Dawn id-danni ta' iktar minn mija u sittin elf il-maggoranza tiegħu marru għand Atlas Engineering. Atlas Engineering gew inkarigati minnha, Carl Blanche, biex jagħmlu dak li jkun hemm bzonn isir, biex isiru t-tiswijiet halli dawk il-partijiet li ma kinux jew ta kwalità accettabbli jew fejn setgħu

¹³ Total ta' €175,946.64.

isiru miljoramenti zghar minghajr ma nbiddu d-disinn originali saru u hekk ghamlu. Ix-xoghol ikkonsista fi tnehhija tas-shaft principali li kien hemm, sar machining, laser re-aligning u rega' ntrema fil-post. Qed nitkellmu fuq shaft ta' dijametru ta' pied, tletin centimetru, maghmul f'bicciat li kellhu johrog shih u rega' dahal shih so l-ispejjez ta' l-Atlas jirriflettu, iktar milli tiswijiet iktar ghal fabrication ta' attrezzaatura li kellhom bzonn jaghmlu biex dan ix-xoghol jista' jsir fuq il-post.

[...]

Ghalkemm Kollvik hassew li kellhom il-kapacita jew il-mezz anke tramite terzi go Malta stess li jaghmlu tiswijiet neccessarji ahna ma konniex komdi bid-drawings li tawna bil-method statement li kienu ser juzaw ghalkemm kien semplici ftit sketches ma konniex konvinti li dak li kienu qed jipproponu kien ser jaghti rizultat mehtieg. Ghaldaqstant hadna l-inkarigu ahna u komplejna ahna a spejjez taghna.”

Fir-rigward tal-ispejjez imsemmi f'ittra (d) ix-xhud jghid hekk:

“Parti mill-ftehim kummercjali qabel ma gejna inkarigati qabel ma inghatajna l-irwol ta' dan it-tender kien li ahna nifthu garanzija bankarja, persentagg tal-kuntratt kif isir dejjem li tvarja minn 4% sa 10% tal-contract value ghal perijodu minn meta tinghata l-ordni sa meta tiskatta l-garanzija. Sallum il-garanzija ghadha hemmhekk, hemm somma ta iktar minn tmenin elf euro li hija 10% tal-kuntratt ...”

Ghal dak li ghandu x'jaqsam mal-ittra (e), is-Sur Attard jghid:

“Again hawnhekk il-ftehim originali li kien hemm li kien jorbot il-garanzija u l-iskeda kif jiskattaw il-pagamenti minn meta ssir delivery ta' l-ewwel magna ghat-tieni wahda, il-persentaggi ma gewx onorati, kellna niehdu finanzjarjament, estensjoni tal-finanzjament minghand l-HSBC biex inkopru dawn il-valuri ta' dan il-kuntratt. Again jidher li at that point, mill-komunikazzjoni li kien hemm il-manufacturer kellhu problema biex

jesegwixxi l-kuntratt tas-suppliers tieghu u baqa' jinsisti li niffinanzjaw il-progett ahna u hekk kellna naghmlu minhabba li kienet harget digà l-garanzija bankarja.”

Ghad-dannu imsemmi fl-ittra (g) ix-xhud spjega li

“Din hija figura li ahna qed nitolbu li tigi kkunsidrata bhala parti mill-ispejjez minhabba l-hin eccessiv li jiena flimkien mal-kollegi tieghi, engineer u technicians, iddedikajna biex nissalvagwardjaw is-sitwazzjoni u nigbruha from a complete default. Mhux sitwazzjoni li gbarna f' temp ta' gimgha jew temp ta' hmistax. Xhur shah ta' meetings, coordination li sfortunatament biex ghamilna dan ix-xoghol tlifna opportunitajiet ohra u fil-verità r-realtà hi li dan l-ammont ma jkoprix l-ispejjez jew loss of profits li seta' kellna minn xoghol iehor imma dik il-figura li gbarna ai fini ta' dak il-claim. [...] Giet kwantifikata b'numru ta' sieghat with a charge out rate nominal jekk mhux sejjer zball ta' tletin euro s-siegha ta' engineer li jirrifletti r-responsabbiltà li kien hemm coordination ma' inginiera u technicians ohra.”

Ix-xhud ghal darb'ohra jikkonferma li s-socjetà konvenuta qatt ma hallset id-danni mitluba minnha.

Xehed l-**Inginier Christopher Sammut** waqt is-seduta mizmuma fil-5 ta' Gunju 2019. Jghid li huwa kien gie imqabbad minn WasteServ Malta Ltd sabiex jassisti min-naha ta' Project Management u jizgura li dak li kellu jsir, fil-fatt isir. Il-progett li kien qieghed jassisti fih kien jikkonsisti f'makkinarju li jaghmel il-kompost minn hxejjex. Il-makkinarju kellu jigi suppliet mis-socjetà Attard Farm Supplies Ltd u l-makkinarju kellu jkun manifatturat gewwa Spanja mis-socjetà Kollvik. Ix-xhud jghid li x-xoghol beda f'Ottubru 2015 u sabu numru ta' problemi u ghalhekk hu, flimkien mal-kollega tieghu Inginier Claire Borg ghamlu lista tal-affarijiet li osservaw li riedu jigu emendati qabel WasteServ Malta Ltd taccetta l-impjant. L-Inginier jghid ukoll li wara hsrat teknici li nqalghu f'Ottubru tal-2016, Inginiera li gew

imqabbda mis-socjetà Attard Farm Supplies Ltd ghamlu xi tibdiliet fid-disinn tal-istess impjant.

Nhar it-23 ta' Jannar 2020 xehdet l-**Inginier Claire Borg**. Tghid li hija kienet giet imqabbda fl-2015 mill-Inginier Christopher Sammut sabiex tassistih f'wiehed mill-progetti ta' WasteServ Malta Ltd. Tghid li huma kienu inkarigati sabiex jaghmlu “*snag list* qabel gew ikkummissjonati l-magni [...] tal-*composters*.”¹⁴ Ikkjarifikat li huma kienu gew imqabbda f'nofs il-progett u cioe meta l-magni kienu digà nstallati. Tikkonferma li l-magni li qiegħda tirreferi għalihom gew manifatturati minn kumpanija barranija bl-isem Kollvic. Ix-xhud ipprezentat tlett rapporti, fejn l-ewwel wiehed datat 13 ta' Ottubru 2015 kien jikkonsisti fi *snag list* ta' x'kien jonqos isir u t-tieni datat 25 ta' Frar 2016 kien *progress report* u giet identifikata problema bix-xaft. It-tielet rapport datat 19 ta' Marzu 2016 kienet giet identifikata problema dwar xi boltijiet u weldjar u kien għalhekk li intalab “lill-manifattur redesign engineer calculations”¹⁵. Sar rapport iehor datat 17 ta' Novembru 2016 li wkoll gie ipprezentat li fih giet identifikata problema, għal darb'ohra fix-xaft. Ix-xhud tghid li l-hsarat gew imsewwija mill-kuntrattur. Ix-xhud ipprezentat rapport iehor datat 19 ta' Jannar 2017 li wkoll kien jikkonsisti f'lista ta' *snags* li kien fadal sabiex il-progett jidhol fil-fazi ta' *commissioning* u *handing over*. Fuq dan ir-rapport saru xi revizjonijiet li wkoll gew ipprezentati, liema rapporti jidentifikaw il-progress li beda jsir minn gimgha għal ohra. Tghid li mal-ahhar spezzjoni li saret minnha u cioe fil-kopja tal-ahhar rapport bir-revizjonijiet, ix-xhud tghid li l-makkinarju kien qiegħed jahdem.

Ikkunsidrat;

Kontumacja

Fil-gurisprudenza nostrana huwa principju kristallizat li nonostante li s-socjetà konvenuta hija kontumaci m'għandhiex tinftiehem li hija qiegħda

¹⁴ Pagna 788b tal-process.

¹⁵ Pagna 790 tal-process.

tammetti ghat-talbiet izda ghandha tigi interpretata bhala oppozizzjoni. Kif gie ritenut fis-sentenza fl-ismijiet **Blye Engineering Co. Ltd vs. Philip Borg Bellanti et** deciza fit-22 ta' Gunju, 2005¹⁶: “... *huwa wkoll principju ben stabbilit illi ghalkemm il-konvenut jibqa' kontumaci dan ma kellux jinftiehem bhala li hu abbanduna kull eccezzjoni li seta' jaghti fil-kawza u ammetta d-domanda. Sta ghall-gudikant li jezamina jekk it-talba hix gustifikata, indipendentement mill-kontumacja tal-konvenut. Vide Kollez. Vol. XXIX P III p 35*”. Issir ukoll referenza ghall-kawza fl-ismijiet **Joseph Edmond sive Jesmond Meilaq vs. Brian Mizzi et noe**, deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fis-27 ta' Marzu 1996 inghad:

“Illi fl-ahharnett irid jinghad illi skond il-gurisprudenza tal-Qrati taghna, il-konvenut li jibqa' kontumaci, bhal kaz odjern, ma jitqiesx li ammetta t-talba ta' l-attur, izda jitqies li jkun irrimetta ruhu ghall-gudizzju tal-Qorti. Dana ma jfissirx pero' li l-Qorti tista' tqajjem hija stess *ex officio* kwalunkwe eccezzjoni li l-konvenut seta' jqajjem kieku kkontesta l-kawza billi kif gie ritenut fis-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell in re **Hammet vs Genovese** moghtija fil-31 ta' Jannar 1991:

“Il-Qorti m'ghandhiex tissorleva eccezzjoniet li mhiex awtorizzata espressament mill-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili jew minn konsiderazzjonijiet ta' ordni Pubblika. Ghaliex altrimenti tinholoq sitwazzjoni fejn il-Qorti tiddeciedi fuq eccezzjoni taghha stess haga li mhix rakkomandabbli billi tinvolvi vjolazzjoni ta' principju kardinali tas-smiegh xieraq tal-kawza;”

Ghaldaqstant, fid-dawl ta' dan l-insenjament, il-pozizzjoni tas-socjeta' konvenuta f'dawn il-proceduri ghandha tinftiehem bhala oppozizzjoni ghall-allegazzjonijiet u t-talbiet tas-socjeta' attrici.

Ikkunsidrat;

¹⁶ Deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) bir-rikors numru 273/2003 PS.

L-Azzjoni Attrici.

Din hija azzjoni għal hlas ta' danni *sic et simpliciter*. Ir-responsabbiltà għad-danni tista' tkun wahda kuntrattwali, u cioe responsabbiltà għal danni li jemanu minn nuqqas ta' eżekuzzjoni ta' obligazzjoni li jkun gie ikkuntrattat¹⁷, jew inkella extra-kuntrattwali jew akwiljani (li titnissel minn delitt jew kwazi delitt) u cioe responsabbiltà għal danni kagunati minn kwalsiasi fatt illecitu, sew jekk jigi kommess b'dolo jew malizja, sew jekk jigi magħmul bis-sempli negligenza jew kolpa u htija civili¹⁸.

Din il-Qorti tagħraf illi l-kawza tal-attur hija bbazata fuq obbligi naxxenti minn kuntratt ergo obbligi kontrattwali.

Artikolu 960 tal-Kodici Civili jiddefinixxi kuntratt bhala “konvenzjoni jew ftehim bejn tnejn min-nies jew iżjed, illi bih tigi magħmula, regolata, jew maħlula obligazzjoni”. Meta kull parti fil-kuntratt tintrabat sabieħ tezegwixxi obligazzjoni, il-kuntratt huwa b'titolu oneruz.¹⁹ Il-parti fil-kuntratt li tonqos milli tezegwixxi l-obbligazzjoni hi obligata li thallas għad-danni.²⁰ Din il-Qorti preseduta mill-Imhallef M. Caruana Curran fis-sentenza **Gaetano Spiteri pro et noe vs. Thomas sive Tome Castle** deciza fit-18 t'Awwissu 1965 inghad li “*colpa* jew responsabbiltà kuntrattwali tirisali għal kuntratt u hija fondata fuq il-vjolazzjoni tad-dover tal-prestazzjoni li l-obbligat għandu favur il-parti l-oħra”²¹.

F'decizzjoni in parte mogħtija fit-3 ta' Lulju 2003 minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet **Av. Dr Louis Cassar Pullicino noe vs. Angelo Xuereb pro et noe** (Cit Nru 1264/1991/1), danni *ex contractu* gew deskritti b'dan il-mod:

¹⁷ Artikolu 1125 et seq tal-Kodici Ċivili.

¹⁸ Artikolu 1030 et seq tal-Kodici Ċivili.

¹⁹ **Artikolu 962 (1)** tal-Kodici Civili.

²⁰ **Artikolu 1125** tal-Kodici Civili.

²¹ Ippubblikata XLIX.ii.1027.

“Fil-kaz ta’ azzjoni ghad-danni *nascenti* mir-responsabbilita’ *contrattuale* l-attur ghandu jipprova li huwa kellu favur tieghu dik l-obbligazzjoni kuntrattwali u li l-konvenut kien inadempjenti fl-esekuzzjoni ta’ dik l-obbligazzjoni fil-konfront ta’ l-istess attur. F’din it-tip ta’ azzjoni huwa l-konvenut li ghandu oneru ta’ prova iktar diffiċli impost fuqu, stante li l-konvenut ghandu jiggustifika l-inadempjenza kuntrattwali tieghu u jipprova li tali inadempjenza se mai rrizultat minhabba fattur fuq liema ma kellux kontroll. [...] hemm obbligazzjoni antecedenti ghall-att jew ommissjoni li tat lok ghall-incident [...]”

Meta l-partijiet jaghzlu illi jikkuntrattaw huma jkunu qeghdin liberament jintrabtu bil-kundizzjonijiet kollha mnizzla fil-ftehim u dana a bazi tal-principju *pacta sunt servanda*. Fis-sistema guridika Malti, dan il-kuncett huwa inkorporat fl-**Artikolu 992** tal-Kodici Civili. Il-principji applikabbli gew elenkati mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) fis-sentenza fl-ismijiet **John Spiteri et vs. Popeye Investments Ltd** (App Civ 161/1997/2) deciza fit-3 ta’ Novembru 2006:

“i) F’materja kuntrattwali l-ftehim hu ligi ghall-partijiet kontraenti (Art. 992(1) Kodici Civili; Carmelo Bajada noe v. Fr. S. Cachia et noe [Appell Kummercjali deciz 16 ta’ Lulju 1973]).

ii) Il-kuntratti ghandhom jigu ezegwiti bil-bona fidi (Art. 993 Kodici Civili).

iii) Ir-regola fundamentali hija dettata mill-Artikolu 1002 tal-Kodici Civili li jghid li meta l-kliem tal-kuntratt mehud fis-sens li ghandu skond l-uzu fiz-zmien tal-kuntratt, hu car m’hemmx lok ghall-interpretazzjoni [Vol.XXXIV.i.p27] fejn inghad li “l-interpretazzjoni ghandha tittiehed mill-atti innifsu u mhux minn provi estraneji, speċjalment meta l-interpretazzjoni hija relattiva ghall-kwistjoni principali”.

iv) Illi meta s-sens letterali tal-kelma ma jaqbilx ma’ l-intenzjoni tal-partijiet kontraenti kif tkun tidher cara mill-pattijiet mehudin flimkien, ghandha tipprevali l-intenzjoni. Dwar dan din il-Qorti, diversament presjeduta, spjegat illi “din ir-regola ghandha tigi sewwa apprezzata u applikata. Irid jirrizulta bla dubju li s-sens tal-klawsola li tkun jista’ biss

jigi nterpretat b'mod univoku ghax hu car. Irid jirrizulta wkoll li dan is-sens car tal-kliem ma jkunx jaqbel ma' dak li kellhom f'mohhom il-partijiet kollha u mhux ma' dak biss li xi wahda mill-partijiet kellha f'rasha u dan irid jidher mill-pattijiet kollha tal-kuntratt mehudin flimkien.” [J. **Bartolo et v. A. Petroni** deciza 7 ta' Ottubru 1997]

v) Fl-applikazzjoni tar-regoli ta' l-interpretazzjoni mhux l-interpretazzjoni tal-kontendenti għall-kliem tal-ftehim jew is-sens divers li huma jagħtu lill-kliem li jiswa imma dak li hu importanti “hu l-qari oggettiv tal-gudikant li jagħti lill-kliem is-sens ordinarju tieghu fil-kuntest ta' kif gie uzat mill-kontraenti li għandu jorbot. [J. **Zammit v. Michael Zammit Tabone et noe** – Appell Superjuri deciz 28 ta' Frar 1997]”

Rilevanti wkoll il-principju tal-*buona fede* fl-ezekuzzjoni tal-kuntratti, li huwa kuncett li jsib il-fondament tieghu fil-principji ta' gustizzja, ragjonevolezza u onesta` u, bhal principju ta' *pacta sunt servanda*, jikkostitwixxi wkoll principju kardinali tal-ligi kontrattwali li jinsab manifestat fl-Artikolu 993 tal-Kodici Civili. Dan jitlob illi t-termini kontrattwali li jkunu gew pattwiti bejn il-partijiet, jigu rispettati u onorati u jobbligaw mhux biss għal dak li jinghad fihom, izda wkoll għall-konsegwenzi kollha li ggib magħha l-obbligazzjoni. Fis-sentenza **Thomas Farrell et vs. Joseph Mercieca et** (Cit Nru 1758/2000 JRM) deciza mill-Qorti Civili, Prim'Awla fit-28 t'April 2011 gie ritenut li “*Minbarra dan, il-bona fidi titlob li kull min jintrabat b'obbligazzjoni ma' kontraent ieħor iwettaq dak li ntrabat bih u mhux jinqeda bi skuži biex jaħrab mir-rabta.*”

Skont l-**Artikolu 1133** tal-Kodici Civili “Id-debitur, ukoll jekk ma jkunx mexa b'mala fidi, jigi kkundannat għad-danni, jekk ikun hemm lok, sew minħabba li jkun naqas għall-esekuzzjoni tal-obbligazzjoni kemm ukoll minħabba d-dewmien fl-esekuzzjoni tagħha, kemm-il darba hu ma jippruvax illi n-nuqqas tal-esekuzzjoni jew id-dewmien sar minħabba xi haġa barranija li tagħha huwa ma kienx htija.”

Fis-sentenza **AX Construction Limited vs. Tony Mallia Bonello** (App Civ 663/2001) deciza fl-10 ta' Ottubru 2005, il-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) irriteniet hekk

“In tema, hu pacifikament stabbilit f'bosta decizjonijiet illi l-kreditur ghandu jipprova l-inadempiment tad-debitur. Una volta jirnexxielu jaghmel dan, jaqa' mbaghad fuq id-debitur il-piz li jipprova li dak l-inadempiment kien dovut ghal xi haga barranija li taghha hu ma kienx responsabli. Jigifieri sta ghad-debitur li jipprova li hu ma kellux htija billi adopera d-diligenza tal-bonus paterfamilias. Jekk dik il-prova ma ssirx, id-debitur jitqies fi htija u jidhol responsabli ghad-danni. Ara a propozitu, fost ohrajn, sentenzi a Vol. XXVII P I p 912; Vol.XXXVII PI p 197 u Vol. XXXIX PII p 585;”

Fid-decizjoni **Mekanika Limited vs. Eurobyte Limited** (Cit Nru 2532/2000 JRM) moghtija fl-10 ta' Novembru 2010 il-Qorti Civili, Prim'Awla ghamlet is-segwenti osservazzjonijiet:

“Illi meta parti tkun intrabtet li twettaq xi haga u ma ttemmhiex, il-parti l-ohra (jigifieri, l-kreditur tal-obbligazzjoni) tista` tinghata s-setgha li twettaqha hi bi spejjez ta` min ikun naqasha (jigifieri, d-debitur tal-obbligazzjoni) [Art. 1127 tal-Kap 16]. Kreditur ta` obligazzjoni li haddiehor ikun intrabat mieghu li jwettaq, u dan jonqos li jwettaqha, ghandu l-ghazla li jishaq mad-debitur tal- obbligazzjoni li jwettaq dak li ntrabat li jaghmel [P.A. **13.12.1952** fil-kawza fl-ismijiet **Galea vs Calleja** (Kollez. Vol **XXXVI.ii.578**)] u, f'kaz li l-adempiment ma jkunx ghadu jista` jsir aktar, li jitlob il-hlas tad-danni mgarrba minhabba dak in-nuqqas [Kumm. **13.2.1952** fil-kawza fl-ismijiet **Petroni vs Petroni noe** (Kollez. Vol: **XXXVI.iii.629**)] liema danni jissarrfu fit-telf li l-kreditur ikun garrab u fil-qligh li jkun imtellef minhabba l-inadempiment [Art. 1135 tal-Kap 16].

“Illi d-danni mahsuba mil-ligi ghan-nuqqas ta` twettiq ta` obbligazzjoni jew ghat-twettiq tardiv taghha huma t-telf imgarrab mill-kreditur u/jew il-

qligh imtellef [Art. 1135 tal-Kap 16] sakemm jintwera li tali telf jew tali qligh imtellef ikunu l-effett immedjat u dirett tan-nuqqas tat-twettiq tal-obbligazzjoni [Art. 1137 tal-Kap 16]. Fejn in-nuqqas ta` twettiq ma jkunx gej minn ghamil doluz tad-debitur, id-danni mgarrbin mill-kreditur li huwa obligat jaghmel tajjeb ghalihom huma dawk li basar jew wiehed sata` jobsor li jiggarrbu fiz-zmien tat-twettiq tal-obbligazzjoni [Art. 1136 tal-Kap 16].

[...]

“Illi kull meta wiehed jintrabat li jwettaq obbligazzjoni huwa mistenni li jaghmel dan bl-ghaqal ta` missier tajjeb tal-familja [Art. 1132(1) tal-Kap 16]. Dan ghaliex, ukoll fejn id-debitur ma jkunx mexa b`mala fidi, huwa jrid jaghmel tajjeb ghal kull dannu li jgarrab il-kreditur tal-obbligazzjoni kemm dwar in-nuqqas ta` twettiq tar-rabta u kif ukoll dwar id-dewmien fl-ezekuzzjoni [Art. 1133 tal-Kap 16]. Biex jehles minn dawn l-effetti, id-debitur irid juri li n-nuqqas ta` twettiq tal-obbligazzjoni jew id-dewmien fit-twettiq taghha fiz-zmien miftiehem kienu kawza ta` haga barranija li huwa ma kienx jahti ghalha, bhal fil-kaz ta` accident jew forza magguri (Art.1134 tal-Kap 16).

[...]

“Meta parti f`kuntratt tonqos li twettaq dak li ntrabtet bih, trid thallas lill-parti l-oħra d-danni. Hawhekk jidhlu fis-sehh id-dispozizzjonijiet tal-artikoli 1640(3), 1125 u 1135 tal-Kodici Civili.

“Illi jkun xieraq li wiehed izomm quddiem ghajnejh li ladarba d-danni mitluba huma ta` sura kuntrattwali, l-ghan taghhom irid ikun dak li jaghmlu tajjeb ghall-hsara li l-parti kontraenti mgarrba turi li batiet minhabba l-ksur kuntrattwali tal-parti l-oħra, u m`ghandhomx ikunu ghodda ta` kastig jew penali kontra dik il-parti inadempjenti u lanqas okkazzjoni ghall-parti mgarrba li tistaghna bi hsara tal-parti inadempjenti [App. Kumm. **15.12.1952** fil-kawza fl-ismijiet **Calleja noe vs Mamo pro**

et noe (Kollez. Vol: **XXXIV.i.367**)]. B`mod partikolari, min, minhabba ksur ta` rabta kuntrattwali li jkun dahal ghaliha, jsir responsabbli għall-hlas tad-danni lill-parti l-oħra jrid jagħmel tajjeb għal kull dannu li ragonevolment jitqies konsegwenti direttament għal dak in-nuqqas [P.A. PS **23.4.2010** fil-kawza fl-ismijiet **Joseph Dalli et vs Mediterranean Film Studios Ltd.** (mhix appellata)] filwaqt li l-istess parti mgarrba għandha d-dmir li tiehu l-passi mehtiega biex tnaqqas kemm jista` jkun dak id-dannu jew tal-anqas ma tagħmlux aghar [App. Inf. **3.11.1956** fil-kawza fl-ismijiet **Xuereb vs Livick** (Kollez. Vol: **XL.i.63**)].”

Ikkunsidrat;

Huwa car mill-premessi u mit-talbiet attrici li l-azzjoni hija għal danni *ex contractu*. Il-pern għad-danni hija l-allegazzjoni li s-socjetà konvenuta naqset milli tonora l-obbligazzjonijiet li nholqu meta s-socjetà konvenuta intrabtet li ttipprovdi s-servizzi tagħha sabiex timmanifattura z-zewg impjanti fuq imsemmija.

Nonostante li ai termini tal-Artikolu 1133 tal-Kapitolu 16 jispetta lis-socjetà konvenuta sabiex tipprova illi n-nuqqas tal-esekuzzjoni jew dewmien sar minhabba xi haga li hija m'għandhiex kontroll fuqha, is-socjetà attrici m'hijiex mehlusa milli tipprova li kien hemm ftehim bejniethom kif ukoll li s-socjetà konvenuta kienet inadempjenti fl-ezekuzzjoni ta' dak li sar qbil fuqu.

L-ewwel rekwizit li għandu jigi sodisfatt f'azzjoni bħal din ix-xorta gie sodisfacement ippruvat u dan stante li mix-xhieda prodotta kif ukoll mid-dokumenti pprezentati jirrizulta li s-socjetà attrici dahlet f'kuntratt mas-socjetà konvenuta sabiex din ta' l-aħhar tissupplixxi u tinstalla *in-vessel composting plant*. Fost l-obbligazzjonijiet li s-socjetà konvenuta ntrabtet li tesegwixxi wiehed isib is-segwent:

“28. In this offer is included the installation, training and commissioning and the preventive maintenance for the first 6 months of operation. All

technical assistance required during the operation of the in-vessel composting unit installed will be granted at any time.

29. Commissioning will be considered as successful only when the machine proves that:

- i. The plant can treat the required amount of waste (green waste) per day;*
- ii. The compost produced will be of good quality according to sub-clause 27 above;*
- iii. The fresh compost will be produced in not more than 30 days from when the organic material is inserted in the composter;*
- iv. No leachate is generated from the drum during its operation.*

[...]

30. Training.

Kollvik will adequately train the client to perform the following tasks:

- i. Assemble and dismantle the plant (where applicable).*
- ii. All elements of the systems operations, from the supply of the feed material, till the collection of the compost material.*
- iii. Cleaning and maintenance procedures.*
- iv. Safety procedures.*

All relevant procedures including manuals are to be provided in hard and soft copies (two of each) upon commissioning.

31. Two year maintenance programme, maintenance agreement, maintenance agreement offer.

[...]

4. DELIVERY TIME

16 weeks from the date of our order acknowledgement, ex works.

2-3 more weeks will be needed for shipment and installation.

[...]

6. INSTALLATION AND COMMISSIONING

Installation at site will be supervised by Kollvik Recycling S.L. and executed by our local partner AFS ltd. If provisions for electricity etc. are in place when the machine arrive, the machines can start working immediately. The bio filters system will require 2 days for the installation to be completed.”²²

Mill-atti rrizulta li is-socjetà attrici kellha tezegwixxi l-obbligazzjoni sabiex tissupplixxi, tikkonsenja, tinstalla u tikkummissjona zewg *in-vessel composters* fi zmien sitta u ghoxrin gimgha minn meta tinghata l-ordni sabiex jinbeda x-xoghol. Skond il-kuntratt iffirmit fit-28 ta' Novembru 2013 bejn is-socjetà attrici u l-Awtorità kontraenti (Dipartiment tal-Kuntratti f'isem WasteServ Malta Ltd), il-kunsinna tal-impjant kellha ssir fi zmien tna-x-il gimgha mill-konferma tal-ordni.²³ L-ordni sabiex jibda x-xoghol inghatat fit-2 ta' Jannar 2014²⁴, fejn ghalhekk ix-xoghol, inkluz l-ikkummissjonar, kellu jkun konkluz sa nofs ix-xahar ta' Lulju 2014.

Minn korrispondenza pprezentata intwera li sal-24 ta' Gunju 2014, l-impjant kien ghadu ma giex kkonsenjat nonostante li dan kellu jigi kkonsenjat sas-27 ta' Marzu 2014.²⁵ Is-socjetà attrici f'dan l-istadju ma tat l-ebda raguni ghalfejn kien hemm dan id-dewmien apparti li “*this is completely beyond our control*”.²⁶ Fl-1 ta' Lulju 2014 is-socjetà attrici talbet estensjoni taz-zmien ghat-tlestija tal-progett u dan minhabba ragunijiet ta' *force majeure*.²⁷ Din il-gustifikazzjoni giet spjegata hekk mis-socjetà Kollvik Recycling S.L. f'ittra taghha datata 30 ta' Gunju 2014:

²² Pagni 60 – 63 tal-process.

²³ Pagna 600 tal-process.

²⁴ Pagna 553 tal-process.

²⁵ Pagna 539 tal-process.

²⁶ Pagna 540b tal-process.

²⁷ Pagna 543 tal-process.

“- From the months from January to end of March we have suffered in all Atlantic coast particularly difficult climatic circumstances, until now never encountered [...]

- The continued climatic adversities have badly affected not only the day to day life but affected many infrastructures which are still under repair.

- Although the enclosed report is strictly technical, giving objective facts, in the same is mentioned that roads, harbors, air communications among others, have been disrupted by the very particular conditions from the end of last year to the beginning of April.

- Most of the events suffered have influenced even worse, the normal development of business life all along the Atlantic coast of some of our traditional suppliers, in Spain and abroad.

- In some cases alternative sources have been found but the whole activity in the region have been disrupted and is only now coming to normal.”

Nonostante li WasteServ Malta Ltd minn analizi li ghamlet ma kinitx konvinta li l-maltemp li qiegħda tagħmel referenza għalih is-soċjetà konvenuta kienet xi haga straordinarja meta mqabbel ma' snin ta' qabel, WasteServ Malta Ltd ikkoncediet għoxrin gimgha ohra sabiex il-progett ikun konkluz. Jirrizulta li sas-7 ta' Novembru 2014 l-impjant kien għadu ma wasalx Malta.²⁸ Min-naha tagħha Kollvik Recycling S.L. wegħdet għal darb'ohra li l-ewwel konsenja kienet qiegħda fi triqtha lejn Malta u t-tieni wahda kienet ser tintbagħat fl-24 ta' Novembru 2014. Wegħdet ukoll li l-ahhar vjagg kellu jibda triqtu fil-15 jew 16 ta' Dicembru 2014. Tassigura li *“if no damages during transport and the building allow us to push the machines in as planned, each unit will be working and tested 2 days after its arrival at latest. Compost for commissioning from the first composter will be obtained by the time the second is installed.”*²⁹ Din il-Qorti tinnota li l-ahhar vjagg wasal Malta fid-19 ta' Marzu 2015 u għal darb'ohra r-raguni għad-dewmien li ingħatat kien ta' temp hazin.³⁰

²⁸ Pagna 577 tal-process.

²⁹ Pagna 576b tal-process.

³⁰ Pagna 580 tal-process.

Minn korrisondenza datata 5 ta' Gunju 2015 jirriżulta li almenu sa dik id-data s-socjetà attrici kienet ghadha qed tipprova tikkollabora mas-socjetà konvenuta biex tipprova ssolvi dawn il-problemi u dan stante li ghal xi tibdil li intalab fil-makkinarju minn WasteServ Malta Ltd, is-socjetà Attard Farm Supplies Ltd spjegat li dawn il-modifiki kienu qeghdin isiru gewwa Spanja u kienu ser jintbaghtu lejn Malta fl-ahhar tax-xahar ta' Gunju 2015.³¹ Ghal darb'ohra t-tibdil mitlub fil-makkinarju ma wasalx Malta fl-ahhar ta' Gunju u wara li saret komunikazzjoni permezz ta' ittra legali titlob informazzjoni dwar dawn it-tibdiliet teknici, is-socjetà attrici permezz ta' ittra ufficcjali datata 31 ta' Lulju 2015 ghal uhud irrispondiet li *“this will be completed in the coming days”*, filwaqt li ghal ohrajn inghatat l-informazzjoni li *“Messrs Attard Farm Supplies are currently awaiting from the manufacturers and supplier of the In-Vessel Composter to revert back with a date for supply.”*³²

Huwa ferm car li kien hemm dewmien konsiderevoli sabiex twettaq il-progett. Artikolu 21 tal-ftehim bejn Wasteserve u s-socjeta' attrici jipprovdi li *“If the Contractor fails under his own responsibility to deliver any or all of the goods or perform the Services within the time limit(s) in the contract, the Contracting Authority shall, without formal notice and without prejudice to its other remedies under the contract, be entitled for every day which shall elapse between the expiry of the contractual period and the actual date of completion, to liquidated damages equal to 5/1000 of the value of the undelivered supplies to a maximum of 15% of the total value of the contract.”*³³ Permezz ta' ittra datata 18 ta' Novembru 2015 l-Awtorità kontraenti informat lis-socjetà attrici li *“the total delay in execution was of 448 days, therefore according to Article 21 of the General Conditions, given the contract value of €867,000 inc. VAT, the delay penalties have reached the maximum capping of 15% of the contract amount, this is of €130,050 inc. VAT.”*³⁴ Is-socjetà attrici fit-3 ta' Dicembru 2015 harget *credit note* ghas-

³¹ Pagna 582 tal-process.

³² Pagna 585 tal-process.

³³ Pagni 705 - 706 tal-process.

³⁴ Pagna 593 tal-process.

somma mitluba minn WasteServ Malta Ltd.³⁵ Dan huwa kap wiehed mid-danni li s-socjeta attrici sofriet minhabba dewmien mhux raġonevolment gustifikat min-naha tas-socjeta konvenuta u ghalhekk ghandu jigi meqjus bhala dannu b'konsegwenza diretta ghan-nuqqas tas-socjeta konvenuta.

Ikkunsidrat;

Wara li l-impjant wasal Malta, gie installat, u gie ikkummissjonat, bdew jimmanifestaw hafna problemi fil-makkinarju. Mir-rapporti teknici li gew ipprezentati fil-mori tal-kawza jirrizulta li diversi kienu l-problemi teknici izda dawk principali kienu fir-rigward tal-issigillar tac-cilindru principali, hserat fix-xaftijiet taz-zewg *in-vessel composters* kif ukoll diversi hserat fl-appart li jimla l-magna (*bin loader*). Wara l-interventi li saru mis-socjeta konvenuta jew min-nies imqabba minnha, il-problemi rrinfaccaw. Mir-rapport tal-Inginier Christopher Sammut u l-Inginier Claire Borg, datat 13 t'Ottubru 2015, jirrizulta li s-socjeta konvenuta kienet ghadha qed tippartecipa fl-isforz sabiex tinstab soluzzjoni ghan-nuqqasijiet fil-makkinarju konsenjat tant li waqt il-laqghat li saru, jidher li kien ikun hemm prezenti Abdon Bhatia, f'isem is-socjeta konvenuta.³⁶ L-imsemmija Inginiera hejjew numru ta' rapporti oħra fis-sena 2016, tlieta b'kollox. F'dawn ir-rapporti gew identifikati numru ta' problemi teknici li kien hemm fil-makkinarju. Inghad ukoll f'uhud minn dawn ir-rapporti li x-xoghlijiet ta' tiswijiet ma sarux skont is-sengha: "*it was noted that they were carried out in an unprofessional manner due to bad workmanship.*"³⁷

Mix-xhieda teknika mressqa mis-socjeta attrici jirrizulta li fir-rigward tax-xaftijiet, sar xoghol ta' *welding* mis-socjeta konvenuta u nonostante li s-socjeta attrici irrimarkat li dak kien biss tiswija temporanja u mhux wahda permanenti, it-teknici tas-socjeta konvenuta webbsu rashom u komplew b'dak il-metodu li kienu qabdu. L-Inginier Paul Refalo jghid li wara li Kollvik Recycling S.L. ma riedux isewwu bi spejjez taghhom, is-socjeta Attard Farm

³⁵ Pagna 594 tal-process.

³⁶ Pagna 795 tal-process.

³⁷ Pagna 807 tal-process. Ara wkoll pagna 801 tal-process.

Supplies Ltd inkarigat lil Atlas Tool Engineering Co. Ltd sabiex tidentifika l-problemi u taghti soluzzjoni ahharija. L-ewwel rapport imhejji mill-Inginier Christopher Borg igib id-data ta' 29 ta' Dicembru 2016.³⁸ F'dan ir-rapport gew identifikati numru ta' problemi bix-xaftijiet taz-zewg *composters* u ghalhekk saru rakkomandazzjonijiet kif l-impjant jista' jigi msewwi sabiex jaqdi l-funzjonijiet tieghu. L-Inginier Sergio Grech inkarigat mis-socjetà Atlas Tool Engineering Co. Ltd hejja t-tieni rapport fit-3 t'April 2017 fejn identifika f'aktar dettal il-problemi illi kien hemm fix-xaftijiet fosthom *welding* dghajjef ghal funzjoni tieghu. Kien ghalhekk li sar ix-xoghol mehtieg inkluz ta' *redesign* u dan gie rrapportat ukoll f'dan ir-rapport. Is-socjetà Atlas Tool Engineering Co. Ltd permezz tas-socjetà WiTech Solutions hejjiet it-tielet rapport fit-18 ta' Lulju 2017 rigwardanti d-*“driving mechanism of the composting drum”*³⁹ f'liema rapport gew identifikati l-problemi u wkoll saru numru ta' rakkomandazzjonijiet sabiex il-problema tigi solvuta. A bazi ta' dan ir-rapport sar ix-xoghol mehtieg u ghalhekk sar rapport tax-xoghlijiet ghal kull *in-vessel composter* wiehed datat 4 t'Ottubru 2017 u iehor 18 t'Ottubru 2017.

It-tiswijiet mehtiega jidher li saru kollha, hlas ghal liema sar kollu mis-socjetà attrici kif muri mill-ircevti annessi mal-affidavit ta' Joseph Attard, Direttur tas-socjetà attrici, fejn l-ammont totali ghat-tiswijiet wehidhom inkluz xoghlijiet ta' *blasting* kien ta' mija, tlieta u ghoxrin, hames mija u tlieta u tmenin ewro u tletin centezmu (€123,583.30).

Is-socjetà attrici staqsiet lill-Perit Jean Luc Zarb, wiehed mill-*project leaders* min-naha tas-socjetà WasteServ Malta Ltd, jekk is-socjetà Kollvik kinitx qieghda tippartecipa u turi interess u huwa qal li meta kien talab lil AFS Ltd ghal *“programm ta' xoghol revedut [...] Kollvik baqa' ma tahlhomx [...] wara li kont qed nitkellem direttament mad-Direttur tal-AFS qalli ha ntik dokument jiena ta' kif nahseb li ser jigi mhejji x-xoghol, tal-programm tax-xoghol u ha naghfis is-sub-contractor tieghi, hekk jew b'hekk responsabbilita tieghi biex*

³⁸ Pagna 470 tal-process.

³⁹ Pagna 490 tal-process.

jitjekka x-xoghol skont il-program tax-xoghol.”⁴⁰ Aktar ‘l quddiem fix-xhieda jghid li “kwazi l-Ispanjol, Kollvik abbanduna kompletament u dahhlu imbaghad l-AFS biex iwasslu kemm jista’ jkun [...] Il-fatt li telaqna persuna li huwa designer per se u fabricator ta’ dan il-composters kienet diffikultà kbira kemm nimmagina ghal AFS u ovvjament ghalina bhala Contracting Authority.”⁴¹

Is-socjetà konvenuta naqset milli tirribatti ghal dawn l-allegazzjonijiet kif ukoll ghall-allegazzjonijiet ta’ dewmien stante li baqghet kontumaci. Kif digà gie ritenut skont l-Artikolu 1133 tal-Kapitolu 16 sabiex is-socjetà debitrice tinhelles mill-hlas ta’ danni hija ghandha tipprova li n-nuqqas tal-ezekuzzjoni jew (f’dan il-kaz ‘u’) id-dewmien sar minhabba xi haga barranija li taghha hija m’ghandhiex htija, prova li s-socjetà konvenuta qatt ma gabet u qatt ma rribatiet anqas bis-sahha ta’ nota ta’ sottomissjonijiet jew trattazzjoni.

Din il-Qorti tqis ghalhekk li s-socjetà attrici issodisfatt ukoll it-tieni rekwizit u cioe li s-socjetà konvenuta kienet inadempjenti fl-ezekuzzjoni ta’ dak li kienet obbligata li taghmel.

Ikkunsidrat;

In tema legali, fir-rigward tal-kalkolu tad-danni, apparti d-decizjoni fl-ismijiet **Mekanika Limited vs. Eurobyte Limited** (Cit Nru 2532/2000 JRM) sucitata, issir referenza wkoll ghas-sentenza fl-ismijiet **Dr José Herrera noe vs. Gaetano Debattista et** (Cit Nru 1699/1995) deciza minn din il-Qorti diversament preseduta fil-21 t’April 2004 fejn il-Qorti stabbiliet illi:

“B’mod generali d-danni jikkonfiguraw ruhhom fit-telf li l-kreditur ikun bata u l-qligh li jkun gie mtellef (Art. 1135). Fil-fehma tal-Qorti d-danni kontrattwali ex culpa prevedibbli fil-mument tal-kuntratt ma setghux hlief ikunu, f’termini ta’ telf, l-erogazzjoni tal-flejjes eżistenti fil-patrimonju

⁴⁰ Pagna 386 tal-process.

⁴¹ Pagna 389 tal-process.

tad-danneġġjat. F'termini ta' qligħ, dan jikkonsisti skont ġudizzju ta' probabbilità fil-perdita ta' dawk l-utilitajiet li l-kreditur seta' jikkonsegwixxi kieku l-obbligazzjoni tad-debitur tiegħu ġiet adempita. Dan f'sens konkret u mhux merament ipotetiku.”

L-ghan wara d-danni m'huwiex sabiex wiehed jagħmel qligħ mill-inadempjenza kuntrattwali tal-parti l-oħra izda sabiex jiġi rkuprat dak it-telf li wiehed ma kienx jissubixxi kieku l-parti l-oħra onorat l-obbligazzjonijiet kuntrattwali tagħha.

Dwar id-danni reklamati taht il-kap ta' penali ta' VAT, ma jirrizultax mill-atti li din ġiet sodisfacentement ippruvata. Fl-affidavit tiegħu Joseph Attard iddikjara illi l-ammont reklamati ta' €7,935.25 jirraprezenta “Penali tal-VAT minhabba dewmien fl-ezekuzzjoni tal-progett...”. Ma jirrizultax mill-atti xi ricevuta ta' hlas tal-penali allegati. L-email ezebita a fol. 752 (Dok JA 7) tal-process ma tissodisfax il-kriterju tal-aħjar prova u fi kwalunkwe kaz ma hemm xejn fil-kontenut tagħha li b'xi mod jorbotha mal-mertu tal-kawza. Għalhekk din il-kappa tad-danni reklamati mhiex tigi akkolta.

Fir-rigward tal-kumpliment tad-danni l-Qorti tqis illi d-danni reklamati gew sodisfacentement ippruvati.

Is-socjetà attrici qiegħda titlob bhala parti mid-danni somma flus għax-xogħol ta' ko-ordinazzjoni mis-socjeta' attrici ma' Atlas Tool Engineering Co. Ltd u ma' Wasteserv. sabiex saru t-tiswijiet kollha necessarji li suppost kellha tagħmel is-socjeta' konvenuta izda naqset fir-rigward. Il-Qorti tqis illi dan il-kap tad-danni reklamati huwa gusitifikat u għalihom hija responsabbli s-socjeta' konvenuta. M'hemmx dubju illi s-socjeta' attrici kellha tinvesti hafna hin aktar milli kien anticipat sabiex tirrizolvi l-problemi kagunati mill-inadempjenza tas-socjeta' konvenuta. Għalhekk tqis tali danni reklamati bhala gusitifikati.

Is-socjetà attrici fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha tagħmel referenza għat-telf tal-qligħ li kienet ser tiggenera l-istess socjetà attrici li kieku s-socjetà

konvenuta ezegwit l-obbligi kuntrattwali taghha fit-termini stipulati. F'dan ir-rigward qed titlob li tigi kanonizzata fis-somma ta' tnejn u tmenin elf, disgha mija u hamsin ewro (€82,950) bhala danni konsistenti f'telf ta' profitt. Is-socjeta' attrici waslet ghal din il-figura wara li ttiehdet id-differenza bejn is-somma ta' seba' mija wiehed u disghin elf ewro (€791,000) rapprezentanti l-hlas mill-WasterServ u bejn l-ammont ta' seba' mija, tmint elef u hamsin ewro (€708,050) li kien rapprezentanti l-ammont ghal forniture tal-impjant mis-socjeta' konvenuta. Ai termini tal-Artikolu 1135 tal-Kodici Civili, id-debitur ghandu jaghmel tajjeb ghal qligh li gie mtellef lill-kreditur. Ghaldaqstant din il-Qorti sejra takkolji dan il-kap tat-talba attrici u qed tqis li s-socjeta' attrici garbet telf konsegwenzjali ghall-inadempjenza da parti tas-socjeta' konvenuta fis-somma ta' tnejn u tmenin elf, disgha mija u hamsin ewro (€82,950).

Din il-Qorti hija għalhekk tal-fehma fid-dawl tal-fatti sucitati kif ukoll fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet legali, is-socjeta' konvenuta ghandha taghmel tajjeb ghad-danni li sofriet is-socjeta' attrici kif gej:-

- i) is-somma ta' mija, tlieta u ghoxrin, hames mija u tlieta u tmenin ewro u tletin centezmu (€123,583.30) bhala spejjez ta' tiswijiet, blasting u xoghlijiet ohra fuq ix-xaftijiet;
- ii) is-somma ta' mija u tletin elf u hamsin ewro (€130,050) sofferti mis-socjeta' attrici bhala penali minhabba dewmien mhux gustifikat da parti tas-socjeta' konvenuta;
- iii) is-somma ta' tnejn u tmenin elf, disgha mija u hamsin ewro (€82,950) qligh mitluf mis-socjeta' attrici li kienet ser tiggenerali kieku s-socjeta' konvenuta ezegwit l-obbligi kuntrattwali taghha tajjeb u fil-hin,
- iv) is-somma ta' hamsa u ghoxrin elf, mitejn u sitta u hamsin ewro u tlieta u sebghin centezmu (€25,256.73) spejjez addizzjonali li kellha

taghmel is-socjeta' attrici fir-rigward tal-garanzija bankarja li baqghet qatt ma saret mis-socjeta' konvenuta bi ksur tal-ftehim.

- v) Is-somma ta' tnax-il elf, tmien mija u sebgha u tmenin ewro u sittin centezmu (€12,887.60) rapprezentanti spejjez relatati mal-hidma ta' koordinazzjoni li kellha taghmel is-socjeta' attrici sabiex isiru it-tiswijiet u xogholijiet ohra li s-socjeta' konvenuta naqset milli taghmel.

Decide

Ghal dawn il-motivi l-Qorti qieghda taqta' u tiddeciedi l-kawza billi fil-kontumacija tas-socjeta' konvenuta tilqa' t-talbiet attrici kif gej:

1. Tilqa' l-ewwel talba u tiddikjara li s-socjeta' konvenuta naqset milli tesegwixxi korrettament u fil-hin l-obbligazzjonijiet kuntrattwali taghha versu s-socjeta' attrici;
2. Tilqa' t-tieni talba u tiddikjara li s-socjeta' konvenuta hija responsabbli ghad-danni sofferti mis-socjeta' attrici rizultanti mill-inademjenza kuntrattwali billi naqset li tonora l-obbligi minnha assunti fl-istess kuntratt;
3. Tilqa' t-tielet talba u tillikwida d-danni hekk sofferti mis-socjeta' attrici fis-somma ta' tlett mija u erbgha u sebghin elf, seba' mija u seba' u ghoxrin ewro u tlieta u sittin centezmu (€374,727.63) kif fuq spjegat;

4. Tilqa' r-raba' talba u tordna lis-socjetà konvenuta sabiex thallas lis-socjetà attrici is-somma hekk likwidata ta' tlett mija u erbgħa u sebghin elf, seba' mija u seba' u ghoxrin ewro u tlieta u sittin centezmu (€374,727.63) oltre l-imghax legali mid-data tan-notifika tar-rikors guramentat u cioe mit-28 ta' Frar 2018 sad-data tal-pagament effettiv.

Bl-ispejjez kontra s-socjetà konvenuta.

Moqrija.

Onor. Robert G. Mangion

Imhalled

30 ta' Marzu 2021

Lydia Ellul

Deputat Registratur